

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Paweł Bartczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie S. S.

skazanego z art 200 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 października 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 30 czerwca 2023 r., sygn. akt III K 338/23,

**uchyła zaskarżony wyrok co do braku rozstrzygnięcia w
przedmiocie środka karnego z art. 41 § 1a pkt 2 k.k., i w tym
zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Poznań-
Grunwald i Jeżyce w Poznaniu do ponownego rozpoznania.**

[J.J.]

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Włodzimierz Wróbel

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2023 r. (sygn. akt III K 338/23) S. S. został uznany winnym czynu z art. 200 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz środek karny zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej T. R. na odległość bliższą niż 100 metrów oraz zakaz kontaktowania się z nią we wszelki sposób na okres 8 lat.

Wyrok ten uprawomocnił się bez zaskarżenia.

Kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wniósł na niekorzyść skazanego Prokurator Generalny, zarzucając wyrokowi:

„1. rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku naruszenie art. 51 § 2 k.p.k. w zw. z art. 115 § 11 k.k. w zw. z art. 99 § 1 k.r.o. oraz art. 366 § 1 k.p.k.

(w zw. z art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k.). polegające na wadliwym przyjęciu przez Sąd meriti, iż w toku postępowania karnego zostały uwzględnione prawnie chronione interesy małoletniej pokrzywdzonej T. R. z uwagi na postawę K. C., będącej biologiczną matką i jednocześnie opiekunem prawnym małoletniej pokrzywdzonej - wyrażającą się zarówno w braku woli ścigania wskazywanego przez pokrzywdzoną jako sprawca popełnionego na jej szkodę przestępstwa S. S., będącego wieloletnim konkubentem opiekuna prawnego, a więc osobą dla K. C. najbliższą, z którą ta była związana emocjonalnie, fizycznie oraz gospodarczo, jak też w odmowie nadania przymiotu wiarygodności twierdzeniom córki, co do samego zajścia, będącego przedmiotem postępowania karnego i braku woli spowodowania opuszczenia przez S. S. miejsca wspólnego zamieszkania - co wskazuje na istniejący w rzeczywistości konflikt interesów pomiędzy małoletnią, a jej opiekunem prawnym, który powinien. zgodnie z naczelną zasadą dobra dziecka, stanowić podstawę do wykluczenia możliwości reprezentowania w toku postępowania karnego małoletniej pokrzywdzonej przez jej matkę, a także z uwagi na zaniechanie uzyskania przez Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, wbrew regule wynikającej z treści art. 366 § 1 k.p.k., z właściwego sądu opiekuńczego dokumentów związanych z zakresem przysługującej K. C. władzy rodzicielskiej w związku z umieszczeniem małoletniej pokrzywdzonej w placówce opiekuńczej, celem ustalenia czy w dacie procedowania

lub wcześniej K. C. nie utraciła statusu przedstawiciela ustawowego małoletniego dziecka, a co za tym idzie nadal była formalnie uprawniona do reprezentowania T. R., co w konsekwencji doprowadziło do zaniechania wyznaczenia na wniosek sądu meriti w toku postępowania rozpoznawczego przez sąd opiekuńczy w trybie art. 99 § 1 k.r.o. kuratora reprezentującego interesy małoletniej pokrzywdzonej w postępowaniu karnym (obecnie: od dnia 29 sierpnia 2023 r.

- reprezentanta małoletniego) i uniemożliwiło pokrzywdzonej ewentualne uzyskanie statusu strony w postępowaniu jurysdykcyjnym i związanych z tym uprawnień, w tym m.in. do inicjatywy dowodowej, uzyskania zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikającą z popełnionego na jej szkodę przestępstwa, jak i możliwości zaskarżenia wyroku, czego ostatecznym wynikiem było uniemożliwienie należytej realizacji uprawnień procesowych przysługujących T. R. jako pokrzywdzonej w stadium sądowym postępowania karnego;

2. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 41 § 1a zd. drugie k.k. (od dnia 1 października 2023 r. - art. 41 § 1a pkt 2 k.k.) poprzez zaniechanie orzeczenia wobec oskarżonego na czas określony albo dożywotnio, obligatoryjnego środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, w sytuacji uznania S. S. za winnego popełnienia czynu z art. 200 § 1 k.k. i art. 200 § 3 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k.. a więc czynu skierowanego przeciwko wolności seksualnej popełnionego na szkodę małoletniego pokrzywdzonego.”

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja okazała się zasadna jedynie w zakresie zarzutu nr 2.

W odniesieniu do zarzutu nr 1 Prokurator Generalny wykazał, że biorąc pod uwagę realia niniejszej sprawy, w istocie doszło do naruszenia wskazanych

przepisów procedury karnej w powiązaniu z odpowiednimi przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Dostatecznie wykazał bowiem zachodzącą w sprawie sprzeczność interesów matki pokrzywdzonej, która w toku procesu wykonywała prawa pokrzywdzonej małoletniej zgodnie z art. 51 § 2 k.p.k. oraz samej pokrzywdzonej z uwagi na fakt pozostawania przez K. C. w związku oskarżonym. Sąd pomimo tej wiedzy (przytoczone przez Prokuratora Generalnego zeznania matki, iż m.in. nie wierzy córce) nie zainicjował procedury z art. 99 k.r.o. by wyznaczyć małoletniej pokrzywdzonej kuratora należycie reprezentującego jej interesy. Stanowiło to rażące naruszenie prawa procesowego i brak należytego kierowania rozprawą przez sędziego przewodniczącego.

Jednak by zarzut mógł zostać uznany za skuteczny, zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. owo rażące naruszenie prawa musi mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Tego elementu Prokurator Generalny w kasacji nie wykazał. Pomimo dostatecznego wyeksponowania braku należytego reprezentowania interesów małoletniej przez jej matkę, nie wskazano w kasacji w jaki konkretnie sposób przełożyło się to na treść orzeczenia. Jedynym aspektem, który pojawia się w uzasadnieniu, lecz bez szerszego rozwinięcia jest to, że nie domagano się orzeczenia środka kompensacyjnego ani też nie zaskarżono wyroku na niekorzyść oskarżonego. Kwestia uzyskania zadośćuczynienia nie jest jednak zamknięta dla pokrzywdzonej, gdyż możliwe jest zainicjowanie postępowania cywilnego (w którym fakt skazania będzie wszak wiążący). Gdy zaś chodzi o brak zaskarżenia wyroku – w kasacji nie zostały jednak zaprezentowane potencjalne mankamenty, które zdaniem Prokuratora Generalnego (poza tym wskazanym w zarzucie nr 2), które wymagałyby kontroli odwoławczej sądu II instancji. Zatem argument o niekorzystnym braku zaskarżenia wyroku jest wysoce spekulatywny.

W odniesieniu do zarzutu nr 2 rację ma Prokurator Generalny, że w dacie orzekania obowiązywał przepis art. 41 § 1a k.k. stanowiący, że sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na

szkodę małoletniego. Wobec tego, Sąd był zobligowany do rozważenia, czy w przedmiotowej sprawie zakaz taki powinien zostać orzeczony na czas określony lub dożywotnio. Brak rozstrzygnięcia w tym zakresie stanowi rażące naruszenia prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia.

W ponownym postępowaniu Sąd zobowiązany będzie do orzeczenia w przedmiocie zakazu, o którym mowa w art. 41 § 1a k.k.

Należało wobec powyższego orzec jak w sentencji.

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Włodzimierz Wróbel

[J.J.]

r.g.